

■ Равеснікі «Звязды»

100-гадовы масквіч дапамагае Полацку

Ветэран Вялікай Айчыннай вайны з Масквы, якому нядаўна споўнілася 100 гадоў, не страчвае сувязі з Беларуссю, дзе ваюваў. Па распараджэнні кіраўніцтва райвыканкама ён удастоены знака «За заслугі перад Полацкам». Нядаўна члены афіцыйнай дэлегацыі ўручылі яго ветэрану.

Міхаіл Якаўлевіч Скрабін па нараджэнні — астраханец, па месцы жыхарства — масквіч. Але, як ён гаворыць, у «душы» — палачанін! Нягледзячы на ўзрост, дапамагае ў будаўніцтве ў Полацку Мемарыяльнага комплексу памяці ахвяр фашызму «Урочышча Пяскі». Гэты праект падтрымала цыклем публікацый газета «Звязда». Франтавік знаходзіць спонсараў сярод расійскіх ветэранскіх арганізацый.

Дарэчы, у якасці фатографа ён прымаў удзел у стварэнні вядомых фільмаў: «Залаты ключык», «Паднятая цаліна», «Два байцы», «Ленін у кастрычніку» і іншых.

Нарадзіўся М. Я. Скрабін 21 лістапада 1916 г. у сям’і рыбака. Ужо на другі дзень вайны добраахвотна пайшоў на фронт. Быў залічаны байцом 25-га кулямётнага батальёна Полацкага ўмацаванага раёна. Параненым трапіў у палон. У лістападзе 1941-га апынуўся ў полацкім перасыльным лагеры. Затым быў у лагеры ў военным гарадку Баравуха-1. Стаў членам падпольнай арганізацыі і ўцёк з няволі. Партызанская сувязная пераправіла ўцекачоў у партызанскую брыгаду «Няўлоўныя». І для Скрабіна пачаўся новы этап барацьбы з захопнікамі.

На рахунку яго разведвальна-дыверсійнай групы

6 падарваных варожых эшалонаў. Пасля злучэння з часткамі Чырвонай Арміі ў званні старшыні разведвальнага батальёна адной са стралковых дывізіяў 5-й арміі з баямі дайшоў да Кенігзберга.

Пасля разгрому прускай групойкі ворага яго дывізія была перакінутая на Далёкі

Усход. Наперадзе яго чакалі ўпартыя баі з японскімі самураямі.

За гады вайны Міхаіл Якаўлевіч быў тройчы паранены і кантужаны. Ён — кавалер пяці ордэнаў і шматлікіх медалёў, у тым ліку «За адвагу».

У Маскве фактычна выконвае «абавязкі пасла зям-

лі полацкай». Расказвае пра самы старажытны беларускі горад, выдатных людзей, іх дасягненні. Шануе беларусаў за тое, што яны з павагай адносяцца да мінулага.

На працягу апошніх пяцідзесяці гадоў кожны год прыязджаў у Полацк. І пра яго «Звязда» не аднойчы расказвала.

— У гады Вялікай Айчыннай вайны разам з мясцовымі жыхарамі абараняў гэты рэгіён ад захопнікаў. Мы, славяне, заўсёды плячо да пляча. У адзінстве наша сіла, залог развіцця і росквіту нашых краін. Гэта адзінства і гэтая дружба дапамаглі нам у гады Вялікай Айчыннай. Ваша зямля акроплена крывёй савецкіх людзей: салдат, партызан, падпольшчыкаў і мірных жыхароў розных нацыянальнасцяў і веравызнанняў. Захоўвайце памяць пра іх! — звяртаецца ветэран да жыхароў Беларусі.

Я нізка кланяюся ў ногі ўсім тым, хто падняў з нябы-

ту гісторыю ўрочышча Пяскі. Нераўнадушным энтузіястам, прадстаўнікам улады, хто займаецца стварэннем мемарыяла на гэтым святым месцы. Урочышча можна назваць масавай брацкай магілай, тут супакоены бязвінныя людзі... Колькі буду жыць, паспрабую дапамагчы ва ўвекавечанні іх памяці...

Ён у чарговы раз прызнаўся ў любові да Беларусі. Пажытаў напружаныя калядныя і навагодніх свят пераадолення ўсіх цяжкасцяў.

У сваю чаргу хочацца пажадаць яму моцнага здароўя і даўгажывання.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

pubshanski@vziazda.by

P.S. Аўтар дзякуе за падрыхтоўку артыкула прэс-службе Полацкага райвыканкама, супрацоўнікам музея баявой славы Нацыянальна-гісторыка-культурнага музея-запаведніка

■ Факт

Музей знакамітага дыпламата

адкрыўся ў школе, якая носіць яго імя

У Пярэжырскай сярэдняй школе Пухавіцкага раёна, якая носіць імя былога міністра замежных спраў БССР Анатоля Гурыновіча, адкрылі музей слаўтага земляка. Мерапрыемства прымеркавалі да 150-годдзя ўстанова адукацыі.

У школе нямае выпускнікоў, якімі тут ганарацца. Але імя Анатоля Емяльявіча стаіць крыху асобна. І не толькі таму, што ён шмат зрабіў для нашай краіны. У школе на пасадзе дырэктара 20 гадоў працавала яго маці Васіліца Васільеўна, якой прысвоена ганаровае званне «Заслужаны настаўнік БССР». У гады вайны яна была членам партызанскага спецатрада Градава. Жанчына ўзнагароджана ордэнамі Леніна і Працоўнага Чырвонага Сцяга. На святкаванні юбілею школы прысутнічалі яе вучні, якія з павагай і цеплынёй успаміналі сваю настаўніцу.

На цяперашні час гэта самы сучасны школьны музей у раёне. Створаны ён па ініцыятыве Міністэрства замежных спраў Беларусі. У яго аздабленні выкарыстаны «фірменныя» колеры гэтага ведамства: сіні, шэры і сталёвы. Канцэпцыю афармлення распрацавала метадыстка Мінскага абласнога інстытута развіцця адукацыі Наталля Обухова. У экспазіцыю Наталля Іванаўна ўключыла і фотадымак будынка Арганізацыі Аб’яднаных Нацый. На гэтай пляцоўцы былі і цяперашнія дыпламаты адстойвалі і адстойваюць пазіцыі Беларусі ў міжнароднай палітыцы.

Інфармацыя на сцэндах скампанавана такім чынам, каб каля кожнага з іх можна было правесці цэлы ўрок або класную гадзіну. Экспанаты змяшчаюцца і ў шкляных вітрынах, каб у экспазіцыю было зручна ўносіць змены. У зале ўладкаваны дзве трыбуны і плошча раздзелена на дзве паловы. У адной можна весці размову пра асабістае жыццё Анатоля Гурыновіча. У другой — пра гісторыю беларускай дыпламатыі.

Пры падтрымцы райвыканкама зроблены рамонт. І цяпер сельская ўстанова адукацыі як вонкава, так і па ўнутраным афармленні не саступае гарадскім.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ. *lazovskaya@vziazda.by*

Японскі ўрад — мінскаму анкадыспансеру

80 тысяч долараў атрымае ў якасці гранта Мінскі гарадскі клінічны анкалагічны дыспансер на куплю ўльтрагукавога сканера, што стане магчымым дзякуючы праграме японскага ўрада «Карані травы» — грантавая дапамога для праектаў па гарантаванні бяспекі чалавека».

Праграма скіравана на выдзяленне абсталявання для задавальнення базавых патрэб чалавека — патрэбы ў ежы, жыллі, адукацыі, медыцынскай абароне і іншых жыццёва неабходных рэчах. У Беларусі праекты «Каранёў» рэалізуюцца ў галіне аховы здароўя, адукацыі, сельскай гаспадаркі з 2004 года. З таго моманту былі падпісаны кантракты па 36 праектах на агульную суму амаль 3 млн долараў. Чарговая фінансавая падтрымка будзе аказана паводле праекта па ўдасканаленні медыцынскага абсталявання ў Мінскім гарадскім клінічным анкалагічным дыспансеры. Гэта будзе першы рэалізаваны ў сталіцы праект японскай праграмы.

Святлана БАРЫСЕНКА. *protas@vziazda.by*

СЁННЯ ноччу, упершыню за апошнія гадоў пяць, Лізе прыснілася прабабуля. Цёплы асенні поўдзень... Баба Валя, як называла яе яшчэ Лізіна маці, шпарка крочыць па сцяжынцы насустрач, вясёлая і адначасова засяроджаная, у сваім звычайным для будняга дня баваўняным карычневым касцюме. Вось толькі выглядае далёка не на восемдзесят гадоў. Яна — прыгожая маладая кабета. Густыя чорныя валасы прыбраны ў высокую акуратную прычоску па модзе сямідзесятых, позірк спакойны і ўпэўнены, вочы свецяцца няўлоўнай шчырасцю і сарамлівасцю. Потым ужо, зранку, аналізуючы сон, Ліза прыгадала, што менавіта так выглядае прабабуля на невялікім чорна-белым здымку, уклееным у яе дзіцячую ружовенькую анкету для сябровак. Памятаецца, былі такія кніжачкі з пытаннямі пра мары, хобі, любімыя музычны гурты і фільмы? Дык вось, Ліза дала запоўніць такую анкету не толькі сабраўкам і аднакласніцам, але і сям’і: маме, тату, дзядулю, бабулі ды прабабулі. Баба Валя адказала на ўсе пытанні з уласцівай ёй сур’ёзнасцю, напісала ўнучцы шмат добрых пажаданняў, доўга думала, які фотадымак прымацаваць. І знайшла для анкеткі гэты... Пэўна, наўмысна: каб у памяці Лізы застацца такой прыгожай. Знешнасці прабабуля надавала шмат увагі. Выдатна разумее, што яна прыгажуня (у дзень яе вяселля назойлівыя кавалеры нават беглі са стрэльбай за святочным картэжам), амаль да пенсіі хадзіла ў групу гімнастыкі пры спорт-клубе, старалася з прастай рэчы зрабіць нешта арыгінальнае, таму шмат грошай на сукенкі-кофтакі ніколі не траціла. І Лізе заўсёды шчыра казала, што добра было б паправіцца, калі тая стала хударлявай дзяўчынкай-падлеткам. Вакол таксама любіла прыгажосць. Чароўныя пейзажы, копіі вядомых карцін (у памяці Лізы і «Ранак у сасновым бары», і «Паляўнічыя на прывале»), старыя іконы віселі на сценах яе кватэры. А якія дыванкі, поцілкі рабіла сама баба Валя! І гэта ўсё пры тым, што фальшывага культуры ўзвышанага ў прабабулі не было ніколі. Кожнае лета яна жыла ў вясковым доме, працавала на зямлі, не баючыся ніякіх вялікіх і маленькіх цяжкасцяў. Колькі разоў расказвала, як забіла змяю, як справяджвала з хаты цыган... Пра вайну, якую сустрэла дзесяцігадовай дзяўчынкай, таксама не казала пафасных слоў, што так любяць гаварыць народжаныя пасля... Баба Валя цікавілася ўсім новым, ведала, што адбываецца ў свеце. З ёй было проста, і розніца ў пакаленнях адчувалася, бадай што, толькі пры поглядзе на буфет прабабулі з нязменнай чырвонай вазай...

Юлія АЛЕЙЧАНКА

БОЛЕЙ НЕ БУДУ!

вядомае. Ці выдатна — ці ніяк. У яе ж моцны характар, яна ўпартая, часам і занадта. А баба Валя любіць такіх, непакорлівых...

ЯНА і сама была такая. Некаму надавалася нават грубаватай. Ліза добра памятае той летні час, калі яна, дзяўчынка-сямікласніца, раптоўна, нечакана трапіла ў рэанімацыю. Невядома чаго (ну, гойсала з турніка, як усе дзеці), адкрыўся ўнутраны крывацёк. Вядома, ні сама Ліза, ні яе бацькі не зразумелі адразу, чаму так моцна ў яе баліць жывот. Ды і расказала не адразу: зноў жа — характар, цяжкасць. Аперацыю рабілі, калі адлік часу ўжо ішоў на хвіліны. Дзякуй богу, выратавалі. Калі перавялі з рэанімацыі ў звычайную палату, усе сваякі баяліся дыхнуць на яе — такое перажыла. А баба Валя не ўздыхала гаротна, не плакала над ложкамі (хоць дома, відавочна, не спала начэй — выдавалі вочы), а бадзёра расказвала пра надвор’е, пра «Славянскі базар», пра агарод... Бацькі потым скардзіліся: «Яна што, не перажывае?» А прабабуля перажывала гора, радавалася папраўцы, але выдатна ведала, пра што трэба гаварыць з хворымі.

Аб тым, што баба Валя памерла, Ліза даведалася толькі праз некалькі дзён. У тэлефоннай размове бацькі не сказалі: не хацелі так моцна хваля-

Юлія Алейчанка нарадзілася ў Оршы. Скончыла філалагічны факультэт БДУ, потым магистратуру там жа, цяпер вучыцца ў аспірантуры. Працуе адказным сакратаром часопіса «Польмя».

Піша вершы, апавяданні, крытычныя артыкулы, перакладае. Захапляецца жывапісам, музыкой ды міфалогіяй. Любіць трапляць у «памежныя становішча», падарожнічаць і спрацаць з цікавымі людзьмі. Не страчвае надзею стаць такой, як хацелася ў дзяцінстве.

Алесь БАДАК.

ваць дачку-першакурсніцу. Вельмі дзіўна — чаму яны зрабілі так... Ліза ж з-за гэтага не была на пахаванні прабабулі. Калі прыехала на выхадныя ў родны горад са сталіцы, пабачыла на пероне свайго хлопца і бацькоў. Яны падбеглі, некач няёмка прывіталіся і ведамалі, што бабулі Валі ўжо няма... Калі Ліза вярталася з вакзала з Сяргеем, праплакала ўсю дарогу... І дома, слухаючы потым сваіх любімых «Бі-2», таксама не магла стрымаць слёзы. Бацькі ж пачылі музыку за знявагу, таксама не зразумелі. А Лізе проста нечым трэба было запоўніць думкі...

Першы раз прабабуля прыснілася ёй, дваццацігадовай, калі трэба было рабіць лёсавызначальны выбар. Але тады ў сне баба Валя стаяла на балконе і праз шкло не чуваць было, што яна кажа. Але Ліза і так зразумела... Потым пяць гадоў маўчання — і цяпер ужо пачутыя, пэўныя словы. У такіх падтрыманні родных пачынаюць верыць нават тыя скептыкі, што смяюцца са святлы ў канцы тунэля, знахаў у паўсэдзённым жыцці, з падказкаў лёсу...

ЛІЗА прачынаецца ў шэрым млявым святле снежаньскага ранку, ступае босымі нагамі па мяккім ворсе бялюткага дывана, па халоднай паверхні лінолеуму. Ставіць моцную каву. Сядзячы пры сталі, піша тлустым маркерам на вялікім лісце паперы «Более не буду!» і прыклеівае скотчам да акна, надпісам на вуліцы. Смяецца сама са свайго дзіцячага ўчынку. Але, яшчэ добра не працуюшыся, упэўнена, што так баба Валя абавязкова пабачыць адказ. Усё зразумее і пракачыць.

Я ведаю, што ты ўсё бачыш. Я помню і люблю.